

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין יא.

עין משפט נר מצוה

נב א טור א"ח סי' סג:
ב ב מ"י פ"ח מהל' שבת
הלכה טו סג עשין
דרכינ א ט"ע"ט א"ח סי'
סב ספ"ק י' ו"י סג
ספ"ק כ:
ב א מ"י פ"ח מהל'
שבת הלכה כ' ופ"ח
הלכה לה סג ע"ט ט"ע
א"ח סי' סב ספ"ק יא:

מוסף רש"י

פיתחי שימאי. מקולקין
ולשמים. ממו וקן אשמאי
לשמרין בקדושין (ג).
מחוחות (ג). שקפי.
מחוחות. תיקרה. אקופה
עלוונה. ל"א שקפי
אקופה עלוונה. תקרה
שלין היט מקורה (סח).

רבינו חננאל (המשך)

הפתח צריך למעט.
דצורת הפתח ביותר
מעשר אינה ניתנת.
ואמרין מעשה באחד
מבקעת בית הורחות שניץ
ד' קונדיסין ב' דינות
השדה קנינין דאמרין.
ובין אילו קונדיסין קנים
זה אצל זה בפחות מג'
טפחים כדי שתהיה כמו
מחיצה. ומתח זמורה
עליהן בשביל שלא
יושמטו ויפילו ויהיו מקום
הפתח. ואמר ויש לקיש
כשם שהיא מחיצה
לכלאים כך היא מחיצה
גימא. ור' יוחנן אמר
לכלאים התירו ולא
לשבת. במאי עסקינן. אי
גימא בפשה פתחו ור'
הצר. כלומר העמיד
מחיצה בלא תיקרה אלא
קנה מיכן וקנה מיכן
הואמר רב חסדא צורת
הפתח שישאח מן הצד
לא עשה כלום. אלא
לגורם שעשה קנה מיכן
וקנה מיכן וקנה אחר
עליהן. וכי האי גוונא
צורת הפתח מעליה היא.
ואם רוחב זה הפתח עשר
אמות אבא א"ר יוחנן
אבל לא לשבת. אלא כגון
שיש בפתחו יתר מעשר.
וא"ר יוחנן א"ע"ש שיש
שם צורת הפתח עשר
אמות כיון דפתחו יתר
מעשר לא עשה כלום.
שמ' דר' יוחנן כרב
סבירא ליה דאמר והרחב
מעשר אמות. יעמט.
ודחינן. לא. לעולם לא
נתן קנה על גביהן. ולא
עשה הפתח אלא קנה
מיכן וקנה מיכן. והוה
צורת הפתח מן הצד.
כלומר יש לו מחיצות על
הצדדין ואין תיקרה על
גביהן. וברב חסדא
פליגי. דאמר העושה
צורת הפתח מן הצד
עשה כלום. ד' יוחנן אית
ליה דרב חסדא. ר"ל לית
ליה. ובין דאסיקנא
דבפתח מן הצד פליגי
דאמר איני והאמר ר"ל
משום ד' יהודה בן חנינא

איפכא מאי. כלומר מי מהניא לורת הפתח גבוהה וקשיא לר"ת דהא לורת הפתח הוה קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן דל קנה דעל גביהן לימכשר בקנה דמכאן ומכאן דהוה ללחי משהו וי"ל דמיציעיא ליה היכא דלא מהני לחי כמו במפולג או ביתר מעשר דבעי לורת הפתח או לר' יוסף דבעי לחי רוחב ג' וזככי מיתוקמא נמי בציימא דמיתאי: **חצר שרובה פתחים** וחלונות. ובפחות מעשר דלי ביתר מעשר אפילו מרובה הא

אמנייה רב כריך למעט וזד' דפנותיה איירי דמשני דרדין מודה רב דמהני לורת הפתח (ב) דלמרינן לעיל (ג) הלכה כמ"ק וקשיא דמהאי זנין אכ אפילו מחייה רביעיית יש ללמוד דלא מהני לורת הפתח כי היכי דלא מהני ביתר מעשר אפילו במחיצה אחת וי"ל דלזין ללמוד אלא על ד' מחיצות דמחיצה אחת ביתר מעשר הוה כמו פרוץ מרובה צד' מחיצות דמה שאוסר ביתר מעשר משום דלא מיקרי פתח ולא מהני ליה לורת הפתח אלא לפרוץ מרובה מד' רוחות לא יועיל לורת הפתח דפתח צד' רוחות לא עצדי אינשי אבל אמחיצה אחת דעבדי פתח פשיטא דמהני לורת הפתח ועל זה אין שייק ללמוד: **מה** יתר מעשר האוסר במבוי. ואין להקשות מה לנמוי שכן פרשנו (ט) ד' דיתר מעשר נמי אסר איירי ציה: **פתחו** שימאי.

פר"ט פתחי ארץ ישראל שהוא ארץ בני סס: **אי"ר"מא בעשר בהא** י"מא ר' יוחנן בשבת לא. אין להקשות דמאי פריך דילמא סבר כנהרדעא (א) דלכרובוהו דלתות אפילו בעשר דביתר מעשר שמואל נמי מודה דהו כפולגש דכאן איירי צנקה שהיא כרמלית דליכא מאן דפליג שלא יועיל לורת הפתח כדלמרינן לעיל (ד) אף קשה דהא רב יוסף אסר לעיל אפילו צעש הואיל ופרוץ מרובה ואפילו צנלה לנקהה איירי דומיא דיתר מעשר דאסר ואפילו צנלה לנקהה מדמיימי מרבי יוחנן דאיירי צנקה א"כ מה פריך צנלה לימא ר' יוחנן כיון דרב יוסף סבר הוה ר"ל דלזין לחוש לרבני רב יוסף הואיל ומדמו וא"כ הואיל ומהני לורת הפתח מכל ד' רוחות א"כ גבי פסי ציראות למה הוצרכו לרבעה דיומדין ולא הוה שרי אלא לצננה צין לר"מ וצין לר' יהודה היה להם לעשות ד' קונדיסין וחומה על גביהן לרב צעש ולמחני' ביתר מעשר וגבי שיירא נמי אמאי כריך שלשה צנלים זה למעלה מזה או קנים פחות פחות מג' יעשו לורת הפתח למה היה מתקיים כל כך משום דלתו גמלי ושוו ליה וגם בקל יכול ליפול צרוח שאינה מנויה לפי שהיו רכיכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים

אמנייה כריך למעט. אפילו יש לו לורת פתח: מדברי רבינו. רב דלמר לורת פתח לא מהניא: שרובה פתחים. צלרבע דפנותיה: אינה נימירם צלרוב פתח. ואפילו פתחים קטנים מעשר כי היכי דלא מהניא לורת פתח לשויה יותר מעשר פתחה לא מהני נמי לפרוץ מרובה על העומד בפתחים קטנים: מה ליוסר מעשר. דין הוא שלא יועיל לורת פתח זו שכן חומר איסורו שלא הותר בשום מקום בשבת ואפילו בפסי ציראות ואליבא דרבי מאיר דלמר צב' שני (לקמן פ' ז) וצנייהן כמלל שתי רבקות של ג' ג' צקר דהיינו עשר אמות דכל פרה אמה ושני שליש אמה: **חומר בפרוץ מרובה על העומד**. בפירות של עשר או פחות שהרי חומר בפסי ציראות ואפילו לרבי מאיר דמחמיר בהו ואסר ביתר מעשר מיהו פרוץ מרובה מודי דשרי וכ"ס לר' יהודה דמכשי צייג אמה ושליש: **לימא מסייע ליה**. למ"ד לא מהניא לורת הפתח צעומד פחות מן הפרוץ: **שרובן ס"ד**. כיון דרובן פתחים וחלונות הוה ליה פרוץ מרובה והכי מלי מו למיתני וצלבד שיהא עומד מרובה: אלא שריבא פתח. שעה שעה צהן הרבה פתחים וחלונות סביב סביב מותר וצלבד שיהא צין פתח הפתח יותר מכלי פתח אלמלא עומד מרובה על הפרוץ צעין וא"ע"ג דליכא לורת פתח כולוהו: פיסחי שימאי.

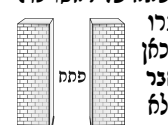
פתחים שוממי. ל"א פתחים מקולקין שמוסרין תיקון כמו וקן אשמאי חסר ממורה: שיקפי. מחיצות שחללו אצניהם מכאן ומכאן אכן יואלת ואכן נכנסת ואין זו לורת פתח: סיקרה. שאין כלום צנין למעלה מן הפתח אלא כל הכותל חלוק כפתח עד ראשו מזה ולורת פתח שאמרנו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: סבך. לה לא דרב. דלא מהני לורת פתח ליותר מעשר במבוי: שים מקום. שם לזה ומטה זמורה על גביהן. מזה לזה כעין לורת פתח: לענין כלאים. שאלם יש גפנים בתוך הקונדיסין מותר לרווח סמוך להן חוץ למחיצה דמתנין היא גדר צנימיה זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן: לענין שבת. לטלטל צתוכו: מן הנה. שמתח המורה מזה לזה באמצעיותו ולא על ראשיהן: לא עשה כלום. ולענין שבת (ט) אמאי התירו לו: ששעה לא. דבעש לכולי עלמא שמתח הוא: **וצדדי חסדא פליגי**. ריש לקיש וצדדי חסדא פליגי. ריש לקיש לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן אית ליה דרב חסדא וקסבר כי לכלאים אפילו מן הצד הוה לורת פתח דשבת חמור מכלאים: פיהא

גלוין הש"ס

גמ' ר"מ ככלאים התירו. עיין לקמן דף ג' ע"א תורה תלוי:

רבינו חננאל

א"ל רב לרב יהודי. תני צריך למעט. אמלרזא. אסיקנא דלא מהניא ברחבה. אמר רב יוסף מדברי רבינו. רב דאמר צריך למעט נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתנת בצורת הפתח הואיל ויותר מעשר אסור במבוי. ופרוץ מרובה על העומד אסור בחצי שיעור לה צורת הפתח. מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתנת לרבינו רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד כו. (פי' מה לית מעשר אסור כפתי שכן אצל פסי ציראות לר' מאיר. [פ'] דאמר שתי רבקות של בקר נמצאו חרב ו' פרות כשעומדות כשורה אחת זו אצל זו. עובי כל פרה ופרה אמה וב' שליש אמה. נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהודי דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושליש. אבל פרוץ מרובה על העומד דלרבי הכל מותר. פי' הדיומיר רחבו ו' טפחים. וב' דיומיר דליומיר פרוץ לר' מאיר י"ג אמות ולר' יהודה י"ג אמות ושליש. לימא מסייע ליה. לרב. דנתת הללו שירבה בהן פתחין וחלונות כשירות ובלבד שהיא עומד מרובה על הפרוץ. ורחב רב כהנא ואמר. אה דתני בפיתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. משום דפתחים הללו פיתחי שימאי ניתנו. ולית להו תיקרה או משקוף. פי שימאי שם א"י שהיא ארץ בני שם. ואף ר' יוחנן סבר לה לר' דרב. דאמר הרחב מעשר אמות א"ע"ש שיש לו צורת

שם לשמות וכן צעיריה ועוד דצעיריה אין להחיר כמו בחצר שמוקף לדירה ור"צ"א מפרש דהכא לא איירי צד' דפנות וה"פ כך התירו לענין שבת כפולג דהיינו צ' מחיצות לענין שבת הוה כד' מחיצות לענין כלללים דבכלאים אין חילוק צין צ' לר' והשמא פריך שפיר צנלה לימא רבי יוחנן ששבת לא דבצ' מחיצות אין לחוש אם פרוץ מרובה על השער מקווי מפרש דהכי פירושא צנלה לימא רבי יוחנן ששבת לא אי לית ליה דרב דלמר ביתר מעשר לא מהני לורת הפתח ואלך אפילו בעשר קאמר רבי יוחנן דבצ' מהני לורת הפתח משום דפרוץ מרובה לרב יוסף אסור אפילו ע"י לורת הפתח דלית ליה צין אכ:

פיהא

פחות פחות מג' יעשו לורת הפתח למה היה מתקיים כל כך משום דלתו גמלי ושוו ליה וגם בקל יכול ליפול צרוח שאינה מנויה לפי שהיו רכיכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים